

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce**:** **O. K.**, zastoupeného Mgr. Jiřím Slavíkem, advokátem se sídlem Praha 2, Bělehradská 92, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 29. 10. 2004, č. j. 47 Az 860/2003 - 31,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 29. 10. 2004, č. j. 47 Az 860/2003 - 31 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného usnesení Krajského soudu v Praze, kterým byl zamítnut jeho návrh na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 8. 2003, č. j. OAM-873/LE-01-06-2003. Tímto rozhodnutím byla jeho žádost o udělení azylu zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce krajský soud odůvodnil tím, že stěžovatel na výzvu soudu, která mu byla doručena, nedoložil, že nemá dostatečné prostředky. Nesplnil tak faktické předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a podle § 35 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“) mu nebylo možné zástupce ustanovit.

Stěžovatel v kasační stížnosti zejména namítá, že mu výzva soudu nebyla řádně doručena, neboť byla uložena na poště a pošta ho o uložené písemnosti vůbec neinformovala. Stěžovatel se tak o tom, že má doložit své majetkové poměry, vůbec nedozvěděl. V doplnění kasační stížnosti pak poukázal na smysl institutu ustanoveného zástupce a uvedl, že zejména

při přezkumu azylových rozhodnutí, kdy je žalobcem cizinec zpravidla neznalý českého jazyka a práva, je třeba, aby soudy posuzovaly žádosti o ustanovení zástupce obzvlášť pečlivě a vyvarovaly se paušalizujícího a formálního přístupu. Podle názoru stěžovatele krajský soud postupoval v dané věci právě tak formálně a paušálně, neboť poté, co stěžovatel nedoručil soudu vyplněný formulář, jeho žádost bez dalšího zamítl. Stěžovatel se však domnívá, že v jeho případě bylo zcela evidentní, že důvody pro ustanovení zástupce byly dány, což ostatně konstatoval i krajský soud v usnesení ze dne 29. 11. 2004, kterým ustanovil stěžovateli advokáta zástupcem pro řízení o této kasační stížnosti. Podle stěžovatele tak bylo porušeno jeho ústavně zaručené právo na právní zastoupení před soudem provedené v § 35 odst. 7 s. ř. s. pouze z důvodu čtrnáctidenního prodlení s vyplněním příslušného formuláře. Rovněž nesouhlasí se závěrem soudu uvedeným v napadeném usnesení, že ustanovení zástupce není třeba pro ochranu jeho práv, neboť jím podaná žaloba měla všechny náležitosti. Jako přílohu kasační stížnosti zaslal vyplněný formulář a žádá Nejvyšší správní soud, aby napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud v prvé řadě vážil nezbytnost rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti věcně rozhodováno bez prodlení (tedy ihned po jejím předložení Nejvyššímu správnímu soudu a nezbytném poučení účastníků řízení). Navíc v daném případě stěžovatel ani žádné důvody pro přiznání odkladného účinku neuvedl.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatel namítá důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. - nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky a důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. - nepřezkoumatelnost spočívající v jiné vadě řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí.

K tomu ze soudního spisu vyplynulo, že stěžovatel v průběhu řízení o žalobě požádal o ustanovení advokáta zástupcem v tomto řízení. Krajský soud jej usnesením ze dne 10. 9. 2004 vyzval, aby do 14 dnů od doručení zaslal soudu zpět řádně vyplněné „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“, které tvořilo přílohu tohoto usnesení. Uvedené usnesení bylo doručováno stěžovateli do vlastních rukou podle § 46 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění účinném do 31. 12. 2004 (dále jen „o. s. ř.“), § 42 odst. 5 s. ř. s. dne 15. 9. 2004 na adresu P. s. S. p. R., kde se zdržoval. Vzhledem k tomu, že nebyl v době doručování zastižen a nebylo zjištěno, že se na této adrese nezdržuje, písemnost byla uložena na poště a adresát byl vhodným způsobem vyzván, aby si ji vyzvedl. Podle § 46 odst. 4 o. s. ř., § 42 odst. 5 s. ř. s. nevyzvedne-li si adresát zásilku určenou do vlastních rukou do deseti dnů od uložení, považuje se poslední den lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Označené usnesení bylo uloženo na poště ve středu 15. 9. 2004, poslední den lhůty k vyzvednutí písemnosti připadá na sobotu 25. 9. 2004. Za den doručení se však považuje až pondělí 27. 9. 2004 (§ 40 odst. 3 s. ř. s.). Lhůta k předložení vyplněného formuláře pak marně uplynula v pondělí 11. 10. 2004, neboť stěžovatel zůstal nečinný. Krajský soud

napadeným usnesením jeho návrh na ustanovení zástupce zamítl. V odůvodnění pak uvedl, že pokud stěžovatel nedoložil k výzvě soudu své majetkové poměry, neprokázal, že jsou u něj předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků; krajský soud po posouzení žaloby podané stěžovatelem, která dle jeho názoru splňuje náležitosti stanovené v § 71 odst. 1 a 2 s. ř. s., uzavřel s tím, že ani ochrana práv stěžovatele ustanovení zástupce soudem nevyžaduje.

Stěžovatel zejména zpochybňuje postup soudu při doručování výzvy k prokázání jeho majetkových poměrů. Jak však vyplynulo ze soudního spisu, krajský soud při doručování postupoval zcela v souladu se zákonem, neboť výzvu doručoval stěžovateli na adresu pobytového střediska, kde se stěžovatel zdržoval; zásilka byla navíc zasílána do vlastních rukou stěžovatele. Na uvedené adrese stěžovatel nebyl zastižen a vzhledem k tomu, že nebylo zjištěno, že se zde nezdržuje, výzva byla uložena na poště a stěžovatel o tom byl vhodným způsobem vyrozuměn a vyzván, aby si ji vyzvedl (§ 46 odst. 4 o. s. ř., § 42 odst. 5 s. ř. s.). Pokud jde o doručování, nelze krajskému soudu nic vytknout.

Stěžovatel rovněž zdůrazňuje, že neobdržel vyrozumění pošty o uložení zásilky a proto si ji nevyzvedl. Ani tuto námitku však neshledal soud důvodnou. Ze spisu totiž vyplynulo, že výzva k prokázání majetkových poměrů byla poštou vrácena spolu s doručenkou s tím, že si adresát uvedenou písemnost nevyžádal. Doručenka, jako doklad o doručení písemnosti do vlastních rukou, je veřejnou listinou a potvrzuje, není-li dokázán opak, pravdivost toho, co je v ní osvědčeno. Povahu veřejné listiny má doručenka i tehdy, jsou-li údaje, jimiž musí být opatřena, obsaženy také na obalu zásilky, kterou pošta od doručenky neoddělila a po uplynutí úložní lhůty vrátila soudu spolu s doručenkou. K tomu, aby mohla být vyvrácena správnost údajů o doručení obsažených v doručence, musí stěžovatel v řízení především tvrdit a prokázat skutečnosti, jež vedou k závěru, že údaje v doručence nejsou pravdivé. Jde-li o tzv. náhradní doručení písemnosti určené do vlastních rukou účastníka (o doručení uložením písemnosti na poště), jsou tvrzeními, v případě, že jsou prokázána, způsobilými vyvrátit závěr o doručení prokazovaném doručenkou, v podstatě jen tvrzení, že se nezastižený adresát v době pokusu o doručení písemnosti v místě doručení nezdržoval, případně tvrzení, že pošta při doručování zásilky nedodržela postup předepsaný zákonem. Musí přitom jít o tvrzení konkrétní, vztahující se k údajům o doručení konkrétní písemnosti.

Tvrzení, že stěžovatel vyrozumění o uložení písemnosti neobdržel, však - ani kdyby byla prokázána jeho pravdivost – není způsobilé závěr o doručení zásilky vyvrátit. Skutečnost, že se poštou učiněné vyrozumění o uložení zásilky nedostalo k adresátovi (např. proto, že toto vyrozumění přebrala osoba, která je adresátovi nepředala, že obsah poštovní schránky byl odcizen nebo zničen apod.), nemá vliv na správnost závěru o řádném doručení písemnosti, neboť tato tvrzená skutečnost nemůže zpochybnit řádně doložený předepsaný postup držitele poštovní licence. Důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. tak nebyl shledán.

Stěžovatel dále namítá, že krajský soud postupoval nezákonně, když jeho žádost o ustanovení zástupce zamítl proto, že nedoložil své majetkové poměry, neboť se domnívá, že důvody pro ustanovení zástupce byly zřejmé již z jeho žádosti a vyplněný formulář by nic nového nepřinesl.

Při posouzení této námitky vycházel Nejvyšší správní soud ze znění § 35 odst. 7 s. ř. s., podle kterého může předseda senátu ustanovit navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, na návrh usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování platí v takovém případě stát. Požádá-li navrhovatel o osvobození od soudních poplatků nebo o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení. Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. je podmínkou pro osvobození od soudních poplatků mimo jiné to, že účastník doloží, že nemá dostatečné prostředky. Pro ustanovení zástupce soudem tak zákon stanoví několik podmínek: především musí být dány předpoklady pro osvobození navrhovatele od soudních poplatků. Druhou podmínkou pak je, aby ustanovení zástupce bylo třeba k ochraně práv navrhovatele.

V daném případě stěžovatel svoji žádost o ustanovení advokáta zástupcem doplnil čestným prohlášením o tom, že nevlastní žádný majetek a jeho jediným příjmem je kapesné ve výši 360 Kč měsíčně; zároveň soud upozornil, že se zdržuje v P. s. S. p. R. Krajský soud tyto informace považoval za nedostatečné a stěžovatele vyzval k vyplnění předloženého formuláře „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“. Stěžovatel tak neučinil a jeho žádost byla proto zamítnuta. Proti tomu podal stěžovatel kasační stížnost a požádal v ní o ustanovení zástupce v tomto řízení. K žádosti přiložil vyplněný formulář v němž uvedl, že nemá žádné příjmy ani majetek. Na základě toho krajský soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky podle § 35 odst. 7 s. ř. s. a stěžovateli ustanovil advokáta zástupcem v řízení o kasační stížnosti.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu byly informace poskytnuté stěžovatelem v jeho žádosti shodné jako informace, které krajský soud získal z vyplněného formuláře v řízení o kasační stížnosti. Jedinou odlišností zde byl způsob sdělení těchto informací, v prvním případě stěžovatel výslovně sdělil, že žádný majetek nevlastní a jeho jediným příjmem je kapesné v zanedbatelné výši, kdežto ve druhém případě v podstatě shodné informace poskytl vyplněním příslušného formuláře. Podle názoru zdejšího soudu byly rovněž informace uvedené stěžovatelem v žádosti dostačující k posouzení jeho žádosti, neboť v případě žadatelů o azyl, ubytovaných v pobytových střediscích, nelze předpokládat, že o svých majetkových poměrech budou poskytovat informace jiným způsobem než ve formě písemného prohlášení. Zdejší soud má tak za to, že ve stěžovatelově případě byly naplněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, neboť doložil, že nemá dostatečné prostředky.

Rovněž není možné souhlasit s krajským soudem v tom, že zastoupení advokátem není třeba k ochraně stěžovatelových práv, neboť jeho žaloba splňuje všechny zákonné náležitosti. Nejvyšší správní soud jednak zastává názor, že podmínku potřeby k ochraně práv navrhovatele není možné považovat za nesplněnou jen z toho důvodu, že žalobce podal formálně úplnou žalobu, nýbrž je třeba vážit i ostatní okolnosti celého případu. Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003 - 47 (uveřejněno ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod číslem 108/2004), kde soud uvedl, že *při rozhodování o ustanovení zástupce soudem žalobci (§ 35 odst. 7 s. ř. s.) přihlíží soud při posuzování otázky, zda je zastoupení třeba pro ochranu práv, kromě majetkových poměrů také k dalším osobním poměrům účastníka řízení; je-li žalobcem cizinec, přihlédne soud také k jeho znalosti českého jazyka a orientaci v právním řádu České republiky.* Navíc nelze

souhlasit ani s tím, že žaloba, kterou stěžovatel dne 28. 8. 2003 ke krajskému soudu podal, obsahuje všechny zákonem požadované náležitosti. Postrádá totiž konkretizaci žalobního bodu ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť ten je v předmětné žalobě uveden pouze ve formě poukazu na porušení konkrétních ustanovení správního řádu, aniž by bylo uvedeno v čem stěžovatel namítané porušení spatřuje. Takové uvedení žalobního bodu pak není v souladu se zákonem, neboť jak již zdejší soud opakovaně judikoval: *žalobní body podle § 71 odst 1 písm. d) s. ř. s. musí obsahovat jak skutkové, tak i právní důvody, pro které žalobce považuje napadené správní rozhodnutí za nezákonné nebo za nicotné* (viz. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2004, č. j. 6 Azs 22/2004 - 42, a ze dne 27. 10. 2004, č. j. 4 Azs 149/2004 - 52). V daném případě skutkové důvody zcela absentují a stěžovatele bude proto třeba ke konkretizaci žalobního bodu vyzvat. Nejvyšší správní soud tak zastává názor, že o důvodech ustanovení zástupce v řízení o žalobě soud řádně neuvážil.

Vzhledem k uvedenému Nejvyšší správní soud shledal uplatněný důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. důvodným a napadené usnesení Krajského soudu v Praze zrušil a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení. Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozhodnutí.

V novém rozhodnutí rozhodne krajský soud o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti ve smyslu § 110 odst. 2 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. dubna 2005

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu